

Eva Kärfve är utsatt för ärekränkning

Ska samhällsforskare få granska etablerade institutioner som rättsväsende, sjukvård, skola? Har en forskare rätt att kritisera andra forskares metoder och ifrågasätta deras resultat? Retoriska frågor kan man tycka. Det är med ord som oberoende, granskande och kritisk som forskningens ideal brukar beskrivas.

På dags- och facktidningars debattsidor har det under de senaste två åren pågått en osannolik debatt om dessa frågor, en debatt mellan två läger: På ena sidan en etablerad grupp av neuropsykiatriska forskare som stöder och företräder Christopher Gillbergs dampbegrepp och den omfattande diagnos- och behandlingsverksamhet som vilar på begreppet. På andra sidan en ensam sociolog, Eva Kärfve, som i en bok och ett antal artiklar granskat dampbegreppet och ställt sig kritisk till det vetenskapliga underlaget för diagnosen.

Dampforskarna har reagerat på kritiken, men inte genom att bemöta sakfrågorna om urvalskriterier, bortfall och validitet, utan genom att underkänna Kärfve som forskare, vägra henne tillgång till material, kräva att hon avskedas från sin tjänst och fråntas sina forskningsanslag. Dessutom kryddas de upprörda försvarsartiklarna med epitet som "befängd", "besinningslös", "rättshaverist". Såvitt vi kan se gör sig faktiskt gruppen skyldig till ärekränkning.

Sociologiska och psykiatriska perspektiv har kolliderat förr och vetenskapliga revir markeras på inte alltid så rumsrena sätt. **Gillberggruppens försvarsreaktioner är ovärdiga en intellektuell debatt**, vilket antagligen fått många kritiker att avstå från inblandning i kontroversen. Det är konsekvenserna av denna debatt som är mest oroande. En konsekvens gäller offentlighetsprincipen och rätten att granska forskningsmaterial. Pressombudsmannen Olle Stenholm har i Dagens Forskning 4/3 påpekat att tolv kända företrädare för svensk psykiatri sagt det vara "oacceptabelt" att kammarrätten medgivit Kärfve tillgång till Gillbergs forskningsmaterial. "Domstolen bör således trotsas och lagen brytas? Man får för de tolv egen skull hoppas att de inte menar vad de antyder", skriver Stenholm.

En annan konsekvens gäller forskningens oberoende. Vetenskapsrådet, som har ett nationellt ansvar för att utveckla svensk grundforskning, beviljade i höstas forskningsanslag till Thomas Brante vid sociologiska institutionen i Lund för en brett upplagd vetenskapsteoretisk och historisk studie av "Det neurogenetiska paradigmatets epistemologiska bas och framväxt i svensk forskning". Eva Kärfve medverkar i projektet. Nu försöker Christopher Gillberg att utöva påtryckningar på Vetenskapsrådet att återta anslaget.

Det är detta scenario - risken att forskning stryps för att en etablerad grupp känner sig hotad - som bör ge upphov till protester i forskarsamhället. Politiska, praktiska och ekonomiska intressen borde aldrig få påverka bedömningar av anslagstilldelning. I detta fall är det solklart fråga om påtryckningar från en intressegrupp, mot en forskning som alltså redan beviljats medel på vetenskapliga grunder. I förlängningen av detta scenario skymtar ett samhälle där kritiska röster tystnar, där ingen forskare törs överskrida revirgränser, där den etablerade expertkunskapen härskar oinskränkt. Vi vill inte dit!

Berit Andersson, docent, Lunds universitet; Per Bauhn, docent, Lunds universitet; Rosmari Eliasson-Lappalainen, professor, Lunds universitet; Anita Dahlgren, docent, Lunds universitet; Karen Davies, docent, Lunds universitet; Verner Denvall, docent, Lunds universitet; Göran Djurfeldt, professor, Lunds universitet; Johanna Esseveld, professor, Lunds universitet; Eva Fasth, fil dr, Lunds universitet; Carl-Göran Heidegren, docent, Lunds universitet; Kerstin Jakobsson, docent, Södertörns högskola; Anders Kjellberg, docent, Lunds universitet; Leili Laanemets, fil dr, Lunds universitet; Marianne Liedholm, docent, Lunds universitet; Göran Lindberg, docent, Lunds universitet; Staffan Lindberg, professor, Lunds universitet; Sven-Åke Lindgren, docent, Göteborgs universitet; Svante Lundberg, professor, Växjö universitet; Lennart Lundquist, professor, Lunds universitet; Sven-Axel Månsson, professor, Göteborgs universitet; Kjell Nilsson, fil dr, Lunds universitet; Gunnar Olofsson, professor, Växjö universitet; Thomas Petersson, professor, Malmö högskola; Bo Rothstein, professor, Göteborgs universitet; Ingrid Sahlin, docent, Göteborgs universitet; Tapio Salonen, professor, Växjö universitet; Anders Sannerstedt, docent, Lunds universitet; Ann-Mari Sellerberg, professor, Lunds universitet; Katarina Sjöberg, docent, Lunds universitet; Dolf Topf, fil dr, Lunds universitet; Malin Åkerström, professor, Lunds universitet; Eva Österberg, professor, Lunds universitet